

Posudek diplomové práce Lydie Boháčové, roz. Liškové
Stylistický a rétorický rozbor žďárských barokních kázání se zvláštním zřetelem k tautologii

Diplomová práce Lydie Boháčové si klade za cíl být příspěvkem k poznání stylistické a rétorické stránky češtiny 18. století, konkrétně jazyka 14 svatojanských kázání proslovených různými autory v letech 1726–1736 u příležitosti významných oslav na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou. Po úvodních kapitolách věnovaných vývoji konceptuálního kazatelství u nás, stručné charakteristice rétorické výstavby konceptuálních kázání a základnímu stylisticko-rétorickému popisu jazyka zkoumaných textů se autorka soustředila na jeden z jejich nápadných a charakteristických rysů, totiž na hojné užívání koordinační tautologie. Než začala s vyhledáváním a klasifikací tohoto jevu v samotných zkoumaných textech, vytvořila si na základě odborné literatury (převážně českojazyčné, v menší míře i anglicko- a polskojazyčné – četné německojazyčné publikace byly autorce bohužel jazykově nepřístupné) vlastní definici koordinační tautologie a kritérií jejích rozpoznávání, která pak důsledně používala v samotném rozboru. Ten se snažila provést co nejkompaktněji, tj. klasifikovat nalezené tautologie podle co největšího počtu možných kritérií a výsledky v grafech i tabulkách kvantitativně zhodnotit tak, aby přinášely co nejvíce informací o užívání této figury ve zkoumaných kázáních celkově i o rozdílech mezi praxí jednotlivých autorů. Své závěry při tom ilustrovala příklady a na konci uvedla v příloze všechna tautologická spojení, se kterými pracovala.

Po obsahové a kompoziční stránce lze práci považovat za poměrně zdařilou. Výklad je veden jasně a přehledně, uspořádání jednotlivých kapitol je logické a dobře odůvodněné, vhodné (někdy snad až příliš důsledné) vnitrotextové odkazování čtenáři pomáhá s orientací v textu. Diplomantka se snaží přistupovat ke zvolené problematice co nejobektivněji a pojednávat o ní na základě předem zvolených a odůvodněných kritérií. To je třeba ocenit tím spíše, že neměla k dispozici v zásadě žádnou metodickou oporu v předchozích pracích na obdobné téma – ač totiž pracovala s několika rozborů jazyka barokních kázání, po metodické stránce jich nemohla příliš využít, neboť se nesoustřeďují na popis jednoho určitého jevu, ale pouze na povšechnou charakteristiku všech jazykových rovin rozebírané památky, metodicky jsou poměrně vágní a kvantitativní metody vesměs nepoužívají. Proto považují autorčin přístup ke zpracovávané tematice za hodný uznání, a to i přesto, že by jistě bylo možno použít i sofistikovanější způsoby kvantitativního hodnocení získaného materiálu (např. při výpočtech vždy důsledně zohledňovat různý rozsah jednotlivých textů, ověřovat statistickou průkaznost zjištěných rozdílů apod.) či lépe promyslet, zda všechny použité způsoby klasifikace opravdu vypovídají něco podstatného o jazyce zkoumaných textů (např. patrně není příliš překvapivé, že se v tautologických spojeních vyskytují substantiva všech rodů a že mohou být v různých pádech apod.). V této souvislosti bych chtěla autorku jednak požádat o vysvětlení, proč údaje o počtech tautologických spojení, které zahrnují i několikeré opakování téhož spojení, považuje za přibližné, příp. v jakém smyslu jsou přibližné (viz s. 39), a jednak o to, aby stručně uvedla, zda ona sama vidí s odstupem od dokončení práce nějaké možnosti úpravy zvoleného způsobu hodnocení materiálu tak, aby se zvýšila výpovědní hodnota získaných výsledků.

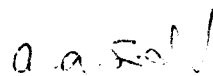
Za hlavní klad práce považují zvolený přístup, který, ač by bylo možné a potřebné ho dále zdokonalit, představuje jednu z možností, jak získat nové poznatky o vybraných stylistických rozdílech v jazyce jednotlivých děl, autorů či žánrů. Autorka to přesvědčivě dokládá výsledky své práce, z nichž některé nejsou jednoduše předvídatelné a bez pomoci užitého způsobu hodnocení by nebylo možno k nim dojít (ať už jde o různou četnost výskytů tautologických spojení v různých částech textu kázání, u různých slovních druhů a větných členů či o různé zacházení s touto figurou u jednotlivých autorů). Aby byly výsledky zcela

průkazné a zobecnitelné, bylo by samozřejmě třeba pracovat s rozsáhlejší vzorkem textů, pro naznačení možného směru výzkumu je však použitý materiál zcela dostatečný. Za hodné uznání dále považuji to, že se autorka při práci nespokojila pouze s editovaným zněním zkoumaných textů, ale v případě pochybností si správné znění ověřila v původních tiscích.

Po jazykové a formální stránce je práce vypracována poměrně pečlivě, jednotlivé nedostatky jsou nečetné a nepovažuji za nutné je zde vyjmenovávat (vyznačila jsem je ve svém exempláři práce; výslovně bych snad jen zmínila někdy až přílišnou explicitnost textu, např. dvojitý vyjmenování všech zkoumaných textů včetně dat vydání a jmen autorů na s. 9 a 14, nebo naopak občasnou přílišnou implicitnost ztěžující porozumění, např. v případě přesné významové souvislosti mezi pozn. č. 10 a textem, ke kterému je připojena). Také obsahové nesrovnalosti vzniklé nedopatřením či nepozorností jsou spíše výjimečné a nepodstatné (např. na s. 14 je uvedeno, že jde o texty z let 1727–1736, některé však byly vytištěny již roku 1726).

Práce Lydie Boháčové bez problémů splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Proto ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou *výborně* či *velmi dobře* (podle průběhu obhajoby).

V Praze 12. září 2010

Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.